עא: בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

ל א מיי' פ"ז מהלכות ממרים הלכה ט:
לא ב ג מיי' פ"י מהלכי מלכים הלכה ד:
לב ד מיי' פ"ג מהלכי מישורי ביאה הלכה ד והלכה י:

בן נח שבירך את השם ונתגייר בו'. תימה מי הוה מילתיה דרבי חגינא כתנאי דפליגי בהחולץ (יבמות דף מח:) מפני מה גרים מעונין בזמן הזה מפני שלא קיימו ז' מצות שקבלו עליהן בני נח אלמא מיענשי ורבי יוסי פליג התם ואמר גר שנתגייר בקטן שגולד דמי ולא מיענשי כלל ועוד קשה דסוגיא דהכא דלא כתב דאמרינן עשה כן בישראל מייב ומי כר' יוסי בקטן שגולד דמי וגרמה שיש למלך בכולה שמעתין בדיני אדם והתם בדיני שמים: **קלה** בחמורה מישך שייכא. חגק שהיא מיתה קלה היה לאוי לו מתחלה ויותר ובסמוך גבי סרחה ולבסוף בגרה דקאמר בסקילה מ"ט לא דיין דאישתני אישתני הא דקרי ליה אישתני לאו אמיתה קאי אלא אישתני גופה והא דאמר רבי יוחנן לתנא תני תידון בסקילה והכא לא דיינינן ליה במיתה קמייתא משום דהתם לא אישתני דינא כי הכא ומיהו קשה דגבי סרחה ואחר כך בגרה לא משמע דאירי בשינוי הגוף מדקאמר כ"ש הכא דאישתני לגמרי משמע דאישתני קמא הכאי וגרמה לפרש דהא דקאמר קלה בחמורה מישך שייכא לאו למימר דלא חשיב אישתני קטלא דמכל מקום קטלא אישתני אלא כלומר אית לן למידייניה בקלה כיון דמעיקרא נתחייב אף בחמורה מזו ולא דמי לבן נח שבירך את השם דלא דיינינן במיתה דהשתא דחמורה דמעיקרא לא אישתני בה ובמיתה דמעיקרא נמי לא כיון דהשתא לא שייכא ביה: מסתברא

דכוליה קרא יתירא הוא: ומתרין בפני שלשה: למה לי בתרי סגיא אמר אביי הכי קאמר מתרין בו בפני שנים ומלקין אותו בפני שלשה מלקות בבן סורר ומורה היכא כתיבא בדר' אבהו [6]דאמר ר' אבהו למדנו [1]ויסרו [2]מויסרו ויסרו [2]מבן ובן מבן [3]והיה אם בן הכות הרשע: חזר וקלקל נידון בכ"ג [וכו']: האי מבעי ליה [4]זה ולא סומין אם כן לכתוב בבנו הוא מאי בבנו זה שמע מינה תרתי: **מתני'** [8]ברח עד שלא נגמר דינו ואחר כך הקיף זקן התחתון פטור ואם משנגמר דינו ברח ואחר כך הקיף זקן התחתון חייב: **גמ'** אמר ר' חנינא [2]בן נח שבירך את השם ואחר כך נתגייר פטור הואיל ונשתנה דינו [5](נשתנה) מיתתו נימא מסייעא ליה ברח עד שלא נגמר דינו ואח"כ הקיף זקן התחתון פטור מאי טעמא לאו משום דאמרינן הואיל ואישתני אישתני לא שאני הכא דאי עבד השתא לאו בר קטלא הוא ת"ש אם משנגמר דינו ברח ואחר כך הקיף זקן התחתון חייב נגמר דינו קאמרת נגמר דינו גברא קטילא הוא תא שמע [2]בן נח שהכה את חבירו ובא על אשת חבירו ונתגייר פטור עשה כן בישראל ונתגייר חייב ואמאי נימא הואיל ואישתני אישתני דינו ומיתתו בעינן והאי דינו אישתני מיתתו לא אישתני בשלמא

רוצח מעיקרא סייף והשתא סייף אלא אשת איש מעיקרא סייף והשתא חנק בנערה המאורסה דאידי ואידי בסקילה והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חבירו קתני [9]אלא קלה בחמורה מישך שייכא הניחא לרבנן דאמרי סייף חמור אלא לרבי שמעון דאמר חנק חמור מאי איכא למימר רבי שמעון סבר לה כתנא [10]דבי מנשה דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינה אלא חנק בשלמא אשת איש מעיקרא חנק והשתא חנק אלא רוצח מעיקרא חנק והשתא סייף קלה בחמורה מישך שייכא לימא מסייעא ליה [11]סרחה ואחר כך בגרה תידון בחנק בסקילה מ"ט לא לאו משום דהואיל ואישתני אישתני וכ"ש הכא דאישתני לגמרי האמר ליה רבי יוחנן [12]לתנא תני תידון בסקילה: **מתני'** בן סורר ומורה נידון [13]על שם סופו ימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם יין ושינה לרשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם פיזור לרשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם כנוס לרשעים רע להן ורע לעולם ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם שקט לרשעים רע להן ורע לעולם לצדיקים הנאה להן והנאה לעולם: גמ'

כולה קרא יתירא. דמלי למכתב והולאתם אותו אל שער העיר ההוא ומקלתם: **בפני שניים.** דבעינן עדים שהוכיחוהו ועבר שלין אחיו ואמו נאמנין עליו להרגו דכתיב (דברים יז) על פי שנים עדים יומת המת: **ומלקין אותו בפני ג'.** כלומר יביאוהו בפני ג' דיינין והדיינין יחייבוהו מלקות ולקחו שליח ב"ד כשאר הלוקין דמלקות בפני ג' בפרקא קמא (דף י.): **כדרכי אבהו.** בכתובות (דף מו.) גבי מוליא שם רע מנא לן דלקי דכתיב ולקחו זקני העיר את האיש ויסרו אותו: **למדנו ויסרו.** דמוליא שם רע מויסרו אותו דכן סורר ומורה וההוא דיסרו דכן סורר ומורה דמדנו מבן דכתיב (שם) שם אם כן וההוא כן למדנו מבן (דברים כה) והיה אם בן הכות הרשע: **אם כן.** דלהך מלכא למודא אתא ולא למעוטי סומין: **לכתוב בבנו הוא.** סורר ומורה ומשמע הוא שלקה בפניכם ומדכתיב זה שמרמין באצבעו עליו ולא סומין: **מתני' ברח עד שלא נגמר דינו ואחר כך הקיף זקן פטור.** דהו לא דיינינן ליה כיון דאישתני אישתני דינא דאי לא דיינינן ליה אישתני לגמרי משמע דאישתני קמא הכאי וגרמה לפרש דהא דקאמר קלה בחמורה מישך שייכא לאו למימר דלא חשיב אישתני קטלא דמכל מקום קטלא אישתני אלא כלומר אית לן למידייניה בקלה כיון דמעיקרא נתחייב אף בחמורה מזו ולא דמי לבן נח שבירך את השם דלא דיינינן במיתה דהשתא דחמורה דמעיקרא לא אישתני בה ובמיתה דמעיקרא נמי לא כיון דהשתא לא שייכא ביה: מסתברא

כא על ערות ישראל שאין להם לבן נח נדון בדיני ישראל ומוקימנא בנערה המאורסה דלדידהו ליתא להו דיינינן להו בדינא דידן: **והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חבירו קתני.** אלמא בישראל בעולת בעל עסקינן דאילו באשת חבירו ליכא נערה המאורסה דלאמרינן בעולת בעל יש להן נערה המאורסה אין להם: **אלא קלה בחמורה מישך שייכא.** כלומר לעולם בא"ח ודקא קשיא לך אמאי חייב הרי נשתנה דינו ומיתתו אין כאן שינוי מיתה דיש בכלל מיתה חמורה מיתה קלה וכיון דמעיקרא הוי סייף דחמירא והשתא מיתת חנק קלה בכלל מיתה זו הוה ויותר היה לאוי לו מתחלה. אבל ברבת השם מעיקרא הוה סייף קל והשתא סקילה דחמירא: **מאי איכא למימר.** הרי נשתנה מיתתו דבמיתה חמורה זו לא היה לאוי: **לימא מסייע ליה.** לרבי חגינא דאמר בדינא דהשתא בעי למדייניה: **סרחה.** נערה המאורסה בימי נערות שהיא בסקילה ולבסוף בגרה משעמדה בדין: **הדון בחנק.** כדינא דהשתא: **בסקילה מאי טעמא לא.** מתדנה משום דכיון דאישתני גופה אישתני קטלא ומהי דלגמרי לא מיפטרא משום דקלה בחמורה מישך שייכא כל שכן הכא דאישתני לגמרי בין בדינו בין במיתתו וכיון דלא מחייב בהא מיתה פטור לגמרי: **הדון בסקילה.** דמעיקרא אע"ג דאישתני גופה לא אישתני קטלא הכא נמי נדייניה כדמעיקרא במיתתו הקלה: **מתני' הנייה להם.** שאין מוסיפין לחטוא: **והנייה לעולם.** שנקטה כל האדם: **רע להם.** שהיו מוסיפין זכות: **רע לעולם.** שהיו מנגינין על דורם ומוכיחין את הדורות: **יין ושינה לרשעים הנייה להם והנייה לעולם.** כל זמן ששותין ושנין אין חוטאין ואין מרעין לבריות: **לצדיקים רע להם.** שאין עוסקין בתורה: **ורע לעולם.** שהתורה שהן עוסקין בה מגינה על הדור וכשהן מתבטלין פורענות בא לעולם: **פיזור.** שנפרדין זה מזה ואין יכולין להועץ עצה רעה ולסייע זה את זה: גמ'

מסורת הש"ס

ג) כתובות מו., כ) [פסחים קטז:], ג) [ל"ל ונכתבים], ד) [לעיל מ:], כ) סנהדרין מה., ו) שם:, ז) [לעיל פח:], ח) [לעיל מ:], ט) כפ"ל: בגיטין, י) [לעיל מ:].

תורה אור השלם

1. וּלְקֹחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא אֶת הָאִישׁ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ: דברים כב יח
2. כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: דברים כא יח
3. וְהָיָה אִם בן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר: דברים כה ב
4. וְאָמְרוּ אֶל זְקֵנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא: דברים כא כ

גליון הש"ם

גמ' אלא קלה בחמורה מישך שייב. עי' לקמן דף פ ע"ב תוספות ד"ה הוי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למדנו וכו' מבן דכתיב גביה בן וההוא:

מוסף רש"י

ויסרו מויסרו ויסרו מבן. כתיב הכא (במוליא שם רע) ויסרו אותו וכתיב גבי סורר ומורה יסרו, מה להלן בן עמו אף כאן בן עמו, יהיו ויסרו דהכא מויסרו לכתם, וההוא ויסרו דהתם מבן שמעו, דלגמרייה לבן שעתי על ויסרו דהכא, והדר ליף בן דאיתיבן הכא מבן, והיה אם בן הכתם, מה התם מלקות אף הכא מלקות (כתובות מו.). תידון בחנק. כי היכי דאילו אנאי דאשת לאו סקילה איכא אלא חנק, דכי כתיב סקילה בזיתם נערה כתיב, שנאמר כי יהיה נערה בתולה וגו' אשת איש אמר בחנק, דכיון דאשתני גופא בין חטא לחטמה בדין, אשתני קטלא לגבהשתא (שם ריה.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com